

Sygn. I C 39/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w S. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Karwacka

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2017 r. w S.

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych O/S.

o zapłatę

- 1) oddała powództwo;
- 2) nie obciąża powoda kosztami strony pozwanej;
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S. na rzecz radcy prawnego A. D. kwotę 3.600 zł (słownie: trzy tysiące sześćset złotych) powiększoną o podatek VAT od towarów i usług tytułem udzielonej pomocy prawnej powodowi z urzędu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygnatura IC 39/17

UZASADNIENIE

Powód A. S. (1) w pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w S. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w piśmie procesowym z dnia 19 lipca 2017r., domagał się zasądzenie od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwoty 150.000 zł z czego;

1) kwoty odpowiadającej rencie z tytułu całkowitej niezdolności do pracy za okres od dnia 7 września 1997 roku do dnia 31 maja 1999 roku w kwocie po 1.000,00 zł miesięcznie wraz z odsetkami, tj. łącznie kwoty 78.529,83 zł, na którą składa się należność główna w kwocie 21.000,00 zł wraz ze skapitalizowanym odsetkami w łącznej kwocie 57.529,83 zł, tj. odsetkami:

a. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 października 1997 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia a 31 stycznia 2017 roku w kwocie 3.020,10 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

- b. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 listopada 1997 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.988,46 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- c. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 grudnia 1997 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.961,61 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- d. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 stycznia 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.930,92 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- e. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 lutego 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.901,20 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- f. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 marca 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.874,35 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- g. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 kwietnia 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.845,58 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- h. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 maja 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.816,84 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- i. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 czerwca 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.789,72 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- j. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 lipca 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.762,60 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- k. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 sierpnia 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.734,57 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- l. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 września 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.706,54 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- m. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 października 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.679,42 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;
- n. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 listopada 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.650,49 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

o. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 grudnia 1998 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.624,27 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

p. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.595,34 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

q. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 lutego 1999 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.568,46 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

r. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 marca 1999 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.550,05 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

s. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 kwietnia 1999 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.529,66 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

t. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 maja 1999 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.508,62 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

u. ustawowymi od kwoty 1.000,00 zł za okres od dnia 1 czerwca 1999 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 stycznia 2017 roku w kwocie 2.491,03 zł oraz od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia zapłaty;

2) kwoty 71.470,17 zł tytułem zadośćuczynienia.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosła o odrzucenie powództwa z uwagi na powagę rzeczy osądzonej ewentualnie oddalenie powództwa jako oczywiście bezzasadnego. W przedmiocie kosztów procesu pozwana wniosła o zasądzenie ich od powoda według norm przypisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Prokurator po zapoznaniu się z aktami sprawy odstąpił od zgłoszenia udziału w toczącym się postępowaniu - vide; k.87 w zw. z k. 105.

Sąd ustalił i zważył co następuje;

Roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie.

Jak wynika z treści pozwu powód domagał się zasądzenia od pozwanego odpowiednio odszkodowania odpowiadającego równowartości renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy za okres od dnia 7 września 1997 roku do dnia 31 maja 1999 roku wraz z odsetkami w związku z niesłusznym jak wywodził pozbawieniem go tego świadczenia, wskutek niewłaściwie prowadzonej procedury rozpoznania zgłoszonego przez niego ustnie wniosku o przyznanie renty i zadośćuczynienia za doznaną od pozwanego - jak twierdził - krzywdę w postaci znacznego pogorszenia wzroku wobec braku środków pieniężnych wskutek nieprzyznania renty, na podjęcie leczenia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 24.08.1999r. przyznał ubezpieczonemu A. S. (1) prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy poczynając od 1.06.1999r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Na skutek wniesionego od powyższej decyzji przez ubezpieczonego odwołania, opartego między innymi na zarzucie co do daty od której zostało mu przyznane świadczenie, Sąd Okręgowy w K. w oparciu o akta rentowe ustalił, iż brak jest jakiegokolwiek wcześniejszego wniosku o rentę, w tym pochodzącego z dnia 16.10.1996r. Rozpoznając odwołanie A.

S. (1) Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy o specjalności chorób wewnętrznych, chirurg-ortopeda, neurolog, okulista i psychiatra, którzy rozpoznali u ubezpieczonego: zaburzenia urojeniowe podobne do schizofrenii, ślepotę oka lewego, nadciśnienie tętnicze I/II⁽⁰⁾, otyłość. Jednocześnie stwierdzili, że całkowitą niezdolność do pracy powoduje jednak schorzenie wymienione jako pierwsze, pozostałe schorzenia nie mają wpływu na niezdolność do pracy. Podstawą orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy od września 1997r. była ocena psychiatryczna sporządzona w sprawie karnej w roku 1997r. z której wynikało, że ubezpieczony już w 1997r. był badany i orzekany przez psychiatrów jako niepoczytalny. W konsekwencji Sąd Okręgowy w K. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 31 maja 2000 roku wydanym w sprawie sygn. akt (...) oddalił odwołanie A. S. (1), a Sąd Apelacyjny w G. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 lipca 2001 roku w sprawie o sygn. akt (...) oddalił apelację, potwierdzając tym samym prawidłowość decyzji Oddziału ZUS.

dowód; odpis wyroku SO w K. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 maja 2000 roku z uzasadnieniem k. 123-124, odpis wyroku Sąd Apelacyjnego w G. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 lipca 2001 roku z uzasadnieniem k. 114-122.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2010r. wydanym w sprawie o sygn. (...), Sąd Okręgowy w S. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie A. S. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych umarzającej postępowanie w sprawie ustalenia wysokości należności A. S. (1) wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego z uwagi na wcześniejsze umorzenie posiadanej zaległości i jednocześnie wobec zgłoszenia w tym przedmiocie przez ubezpieczonego w toku prowadzonego postępowania sądowego wniosku o wyrównanie renty za okres od 1 września 1997 roku do 31 maja 1999 roku przekazał wniosek do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S..

dowód; odwołanie A. S. k. 2, odpowiedź na odwołanie k. 4, protokół rozprawy z dnia 20.01.2010r. k. 111-112, odpis wyroku SO z dnia 20.01.2010r. k. 113 w aktach sprawy Sądu Okręgowego w S. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn. (...).

Decyzją z dnia 10 lutego 2010r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu A. S. (1) prawa do renty za okres od 1.09.1997r. do 31.05.1999r. wskazując w uzasadnieniu, że ubezpieczony jest uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 czerwca 1999r. tj. od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, w którym złożono wniosek, zgodnie z art. 116 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto wyjaśnił, iż ubezpieczony do dnia 7 grudnia 1997r. pobierał zasiłek chorobowy, tym samym żądanie wyrównania renty za okres od 1.09.1997r. jest bezzasadne.

Od powyższej decyzji A. S. (1) wniósł odwołanie, które wyrokiem Sądu Okręgowego w S. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 czerwca 2010r. zostało oddalone. W uzasadnieniu wydanego wyroku Sąd wskazał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że po raz pierwszy z wnioskiem o rentę do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ubezpieczony A. S. (1) wystąpił w dniu 14.06.1999r.

Sąd Apelacyjny w G. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 22 lutego 2011 roku oddalił apelację powoda.

dowód; odpis wyroku SO w S. z dnia 9.06.2010r. z uzasadnieniem k. 123 i k. 141-143, wyrok SA w G. z dnia 22.02.2011r. k. 184 w aktach sprawy Sądu Okręgowego w S. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn. VU (...).

Wyrokiem z dnia 22 września 2011r. Sąd Apelacyjny w G. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na skutek skargi ubezpieczonego o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie o sygn. akt (...), odrzucił skargę.

dowód; wyrok SA w G. z dnia 22.09.2011r. k. 212 w aktach sprawy Sądu Okręgowego w S. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn. (...).

Obowiązkiem powoda zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, było wykazanie istnienia przesłanek pozwalających na uwzględnienie powództwa.

Spór w sprawie dotyczył oceny, czy doszło do działania władzy niezgodnego z prawem, a to z kolei, wymagało odniesienia się do poglądów doktryny odnośnie rozumienia art. 417 k.c., z których wynika, iż przesłankę bezprawności ujętą w formule „działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem” należy ujmować ściśle, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Chodzi tu zatem o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami.

Przywołany powyżej art. 417 § 1 k.c. jest podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa jako szczególnej państwowej osoby prawnej, cywilnoprawnej personifikacji państwa. Użyte w nim pojęcie „wykonywanie władzy publicznej” obejmuje tylko takie działania, które ze swej istoty, a więc ze względu na charakter i rodzaj funkcji przynależnej władzy publicznej, wynikają z kompetencji określonych w samej Konstytucji oraz innych przepisów prawa. Ich wykonywanie z reguły łączy się z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki. Obejmuje zatem działania w takim obszarze, w którym może dojść do naruszenia prawa i wolności jednostki ze strony władzy publicznej, czyli przepis ten jest podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa wówczas, gdy szkoda została wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie funkcjonariusza państwowego lub państwowej jednostki organizacyjnej bez osobowości prawnej, uprawnionych do wykonywania władzy publicznej (tzw. sfera imperium).

Utrwalona wykładnia tego przepisu nie pozostawia żadnych wątpliwości, że źródłem szkody jest wyłącznie niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Należy przez to rozumieć wszelkie czynności związane z wykonywaniem imperium: zarówno czynności faktyczne, np. niezgodne z prawem zastosowanie środków bezpośredniego przymusu, jak i indywidualne rozstrzygnięcia podjęte przy zachowaniu określonej procedury, np. decyzja, zarządzenie.

Podstawową przesłanką tej odpowiedzialności jest bezprawność, ujęta zarówno w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, jak i w art. 417 k.c., w formule „niezgodne z prawem”. Odpowiedzi na pytanie jak rozumieć ową „niezgodność z prawem” należy poszukiwać w szczególności w dorobku judykatury. Asumptem do rozważań na ten temat stał się wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 grudnia 2001 r., w sprawie SK 18/2000, który wyjaśniając pojęcie „niezgodne z prawem” użyte w art. 77 ust. 1 Konstytucji, skłaniał się ku ścisłemu ujmowaniu tego pojęcia, rozumiejąc je jako „zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej”, podkreślając, że w ujęciu konstytucyjnym pojęcie „niezgodność z prawem” jest węższe od cywilnego pojęcia „bezprawność”. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał wskazał jednak, że przy stosowaniu art. 417 § 1 kc, w brzmieniu przed nowelizacją, nie ma przeszkód, aby w ramach odpowiedzialności odszkodowawczej „niezgodność z prawem” ujmować jako działanie naruszające przepisy prawa, normy moralne i obyczajowe. Przy rozstrzygnięciu roszczeń opartych o art. 417 k.c., w brzmieniu jakiego dotyczył wyrok TK, zapadały orzeczenia, które w ten sposób pojmowały przesłanki odpowiedzialności z niego wynikające (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2004 r., III CK 332/2003), w którego tezie wskazano, iż „pod pojęciem bezprawności na gruncie prawa cywilnego należy rozumieć nie tylko naruszenie przepisów prawnych, ale także naruszenie obowiązujących w społeczeństwie norm moralnych i obyczajowych, określanych zbiorczym mianem „zasad współżycia społecznego” lub „dobrych obyczajów”).

Takie ujmowanie pojęcia „niezgodność z prawem”, na podstawie aktualnego brzmienia art. 417 § 1 k.c., nie znajduje jednak uzasadnienia, bowiem w treści obowiązującej od 1 września 2004r., przepis posługuje się identycznym pojęciem „niezgodne z prawem”, jakiego użyto w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Brak racjonalnych argumentów, aby identycznym pojęciom użytym w Konstytucji i w Kodeksie cywilnym nadawać inną treść. Nadto ustawodawca, w art. 417 k.c., ograniczył odpowiedzialność podmiotów za szkodę wyrządzoną wyłącznie przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Wykonywanie tej władzy następuje na podstawie i w granicach prawa. Tym samym uzasadnione jest, aby oceny odpowiedzialności odszkodowawczej podmiotów za takie działania lub zaniechania dokonywać tylko i wyłącznie w płaszczyźnie legalności tych działań i zaniechań.

Za powyższym przemawia również fakt, że w obowiązującym ustawodawstwie istnieją obligatoryjne procedury regulujące tryb stwierdzenia bezprawności decyzji, czy orzeczeń sądowych, w których nie ma miejsca na ocenę ich legalności z punktu widzenia zasad współżycia społecznego lub norm moralnych. W konsekwencji przyjąć należy, że przy stosowaniu art. 417 k.c. przesłankę bezprawności ujętą w formule „działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem” należy ujmować ściśle, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Chodzi tu zatem o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a po 1 maja 2004 r. również z dorobkiem prawnym Wspólnoty Europejskiej i prawem stanowionym przez Unię Europejską, bowiem normy te mają pierwszeństwo w razie kolizji z normami zawartymi w ustawach, rozporządzeniach czy aktach prawa miejscowego, na podstawie art. 91 ust. 3 Konstytucji RP (vide: Komentarz G, B. do art. 417 k.c.).

Nie ulega bowiem wątpliwości, że podstawą dochodzenia roszczenia przeciwko Skarbowi Państwa o naprawienie szkody wynikłej na skutek zaniechania działania przez funkcjonariusza państwowego, jest istnienie obowiązku podjęcia określonego działania. Na tle prawa konstytucyjnego w grę mogłoby wchodzić tu jedynie zaniechanie podjęcia obowiązku przewidzianego w przepisach prawa. Uchybienie obowiązkowi tylko takiej rangi można by zakwalifikować jako zachowanie niezgodne z prawem, skutkujące odpowiedzialnością odszkodowawczą. Jak to bowiem podkreślił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wskazanego wyżej wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r. „niezgodność z prawem”, w świetle art. 77 ust. 1 Konstytucji, musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87-94 Konstytucji).

Bezprawności działania pozwanego powód upatrywał w pozbawieniu go prawa do renty za okres od 7 września 1997r. do 31 maja 1999r. na skutek niewłaściwie prowadzonej procedury rozpoznania jego wniosku zgłoszonego w tym przedmiocie.

W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie wykazało i potwierdziło, że postępowanie pozwanego organu wobec powoda było prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami i nie można uznać, że powód poniósł szkodę w związku z tymi działaniami, a tym samym przypisać mu winę w nieuzyskaniu przez powoda świadczenia rentowego za okres wskazany w pozwie.

Sąd nie znalazł także podstawy odpowiedzialności pozwanego w art. 417 § 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia jej naprawienia można żądać dopiero po stwierdzeniu niezgodności tego orzeczenia z prawem. Powód nie wykazał by którekolwiek z orzeczeń wydanych w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w K. jak i w S. oraz przed Sądem Apelacyjnym w G. zostało uznane za niezgodne z prawem, a tylko takowe uznanie otwierałoby powodowi drogę do dochodzenia odszkodowania w oparciu o przywołaną regulację z kodeksu cywilnego.

Odnosząc się do ostatniej podstawy prawnej dochodzonego roszczenia przywołanej przez pełnomocnika powoda, to uregulowanie przyjęte w art. 417² k.c. nawiązuje do zasady słuszności wyrażonej w uchylonym art. 419 k.c., a przy tym uwzględnia – przyjętą przez Komitet Rady Europy 18.9.1984 r. w rekomendacji Nr R/84/15 w sprawie odpowiedzialności władzy publicznej – zasadę, która zakłada możliwość przyznania odszkodowania także wówczas, gdy nie można władzy publicznej zarzucić uchybienia, jednakże ze względu na podjęcie czynności w interesie ogólnym, wyjątkowy charakter szkody i ograniczoną liczbę poszkodowanych, oczywiście niesłusznym byłoby obciążenie skutkami szkody wyłącznie poszkodowanego.

Powód nie wskazał żadnych szczególnych okoliczności, które mogłyby uzasadniać jego roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia na podstawie art. 417⁽²⁾ k.c. . Zgodnie z tym przepisem jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza nie-zdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności. Norma tego artykułu zawiera regulację prawną odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną takim wykonywaniem

władzy publicznej, któremu nie można przypisać cechy bezprawności (tzw. szkody legalne). Celem tej regulacji prawnej, która wykracza poza minimalny standard ochrony jednostki określony przez art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, jest zapewnienie poszkodowanemu kompensaty szczególnie dotkliwych uszczerbków spowodowanych władczą działalnością jednostek państwa i samorządu terytorialnego, jeżeli przemawiają za tym normy etyczne, a wobec zgodnego z prawem zachowania sprawcy usunięcie tych następstw nie jest możliwe na podstawie przepisów ogólnych. Przywołany przepis ogranicza uszczerbki, za które poszkodowanemu można przyznać kompensatę. Może on żądać bowiem odszkodowania wyłącznie za szkodę na osobie. Szkada na osobie powstaje wskutek naruszenia dóbr osobistych poszkodowanego, a w szczególności uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Przy czym dla zasądzenia odszkodowania na tej podstawie musi zostać zachowana tego rodzaju łączność przyczynowo - skutkowa pomiędzy zdarzeniem powodującym szkodę a szkodą, że bez określonego działania funkcjonariusza (choćby w pełni prawidłowego) nie doszłoby do powstania szkody w postaci uszkodzenia ciała czy rozstroju zdrowia. Odmienność sytuacji, w której przyczynę szkody ma stanowić zaniechanie, a zatem kiedy ocena związku przyczynowego przebiega w oparciu o hipotetyczne założenie, iż określone działanie, gdyby zostało podjęte, zapobiegłoby szkodzie, wymaga wskazania tego niezbędnego działania zapobiegawczego i stwierdzenia, że istniała obiektywna potrzeba i możliwość jego podjęcia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., IV CNP 88/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2012 r., II CSK 239/12).

Kierując się powyższymi kryteriami nie sposób nie zauważyć, iż ewidentnie brak jest związku przyczynowego pomiędzy pogorszeniem się zdrowia powoda - jak twierdził - wskutek nie przyznania mu renty poczynając od września 1997 roku, niezależnie od faktów ustalonych w oparciu o akta sprawy Sądu Okręgowego w S. i K. Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przywołanych powyżej, rozstrzygających w przedmiocie prawa powoda do renty, że przed czerwcem 1999r. powód nie składał wniosku i nie występował tym samym do pozwanego o przyznanie mu renty. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że ubezpieczony A. S. (1) ponosi odpowiedzialność za niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcie co do daty od której została mu przyznana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych renta. Nie można zatem zgodzić się z powodem, że co do tego „ze został pozbawiony prawa do renty za okres od 7 września 1997r. do 31 maja 1999r. nie z własnej winy lub zaniedbania.

Oczywistym jest, że zgodnie z art. 129 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.), świadczenia z ubezpieczeń społecznych wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Sąd Najwyższy w wyroku z 22.11.2006 (sygn. akt III UK 95/06, Legalis) wskazał na konieczność odróżnienia nabycia prawa do świadczeń od uzyskania świadczeń wynikających z tego prawa. Podkreślił samodzielny charakter tych instytucji, jako regulowanych odrębnymi przepisami, mającymi różne znaczenie w obrocie prawnym. O nabyciu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego stanowi art. 100 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przewidujący powstanie prawa do świadczeń z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, natomiast o wypłacie - art. 129 ust. 1 tej ustawy, nakazujący wypłacanie świadczenia od dnia powstania prawa, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wynika stąd, że istnienia prawa do świadczeń, wiążące się ze spełnieniem warunków jego nabycia, nie można utożsamiać z przyznaniem świadczenia ((...), (...)) (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz. Warszawa 2013, Legalis). Wszelkie wątpliwości w tym zakresie wyjaśnił Sąd Najwyższy, który stwierdził, że przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania, a więc wypłaty (uchwała SN (7) z 27.11.1989 r., sygn. akt III UZP 11/89, OSNCP rok 1990, nr 6, poz. 72 i wcześniejszą uchwałą z 10.8.1988 r., sygn. akt III UZP 22/88, OSNCP rok 1989, nr 12, poz. 194). Wskazany przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyraża zasadę, zgodnie z którą początkowa data wypłaty świadczenia uzależniona jest od daty złożenia wniosku o to świadczenie (wyrok SN z 10.02.2012 r., sygn. akt II UK 146/11, OSNP rok 2012, nr 1-2, poz. 17). W tym kontekście nie ma znaczenia fakt, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z mocy prawa, zaś decyzja organu rentowego ma charakter jedynie deklaratoryjny - zaistnienie przesłanek uzasadniających przyznanie prawa do świadczenia nie stanowi jeszcze podstawy do wypłaty świadczenia. Konsekwencją jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek ustalenia prawa do świadczenia, a następnie jego wypłaty. O ile prawo do świadczenia z ubezpieczeń

społecznych nie ulega przedawnieniu (w tym znaczeniu, że można o nie wystąpić w dowolnym terminie i zostaną wypłacone po ustaleniu prawa do nich), o tyle nie można skutecznie żądać wypłaty świadczenia za okres po nabyciu do niego prawa a przed wystąpieniem z wnioskiem ((...), w: (...) (red.), (...), (...), Ustawa, s. 552). Należy również podkreślić, że ustawa rentowa nie przewiduje możliwości domagania się wypłaty świadczeń z wyrównaniem za czas od nabycia do nich prawa in abstracto do chwili złożenia wniosku, bez względu na to, czy niezłożenie wniosku spowodowane było brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw.

Przyznanie prawa do renty za okres od 1.09.1997r. do 31.05.1999r. stanowiłoby naruszenie przepisu art. 129 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Samo wystąpienie schorzeń u powoda czy też pogorszenie ich stanu nie może stanowić podstawy roszczeń o zadośćuczynienie lub o odszkodowanie, niezbędne jest bowiem także wykazanie związku przyczynowego pomiędzy ich wystąpieniem a konkretnym działaniem lub zaniechaniem jednostek organizacyjnych i funkcjonariuszy pozwanego.

W niniejszej sprawie, niejako tylko przy okazji, warto pamiętać o treści art. 6 kc, który stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Reguła powyższa powtórzona została w art. 232 kpc, zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W orzeczeniu z 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76 z glosą A. Z., P.. 1998, nr 1-2, s. 204 i nast., Sąd Najwyższy stwierdził zaś, iż rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Zgodnie z wymaganiami rzetelnego procesu powód miał zapewnioną realną możliwość przedstawienia swoich racji, wykazując zaś brak troski o własne interesy winien liczyć się z następstwami z takiej postawy wynikającymi.

Rzeczą powoda wspieranego przez fachowego pełnomocnika było przejawianie inicjatywy i staranności w prowadzeniu procesu.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwalał na ostateczne rozstrzygnięcie, tym samym Sąd za bezprzedmiotowe uznał wnioski zgłoszone przez powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu psychiatrii i okulistyki.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu następuje w myśl ogólnej reguły odpowiedzialności za wynik postępowania. Zasada ta została wprost wyrażona w art. 98 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca jest zobowiązana do zwrotu przeciwnikowi, na jego żądanie, kosztów procesu.

W Kodeksie postępowania cywilnego przewidziano wszakże możliwość odstąpienia od tej reguły w przypadku zaistnienia w sprawie nadzwyczajnych okoliczności. Stosownie bowiem do treści art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Ocena, czy te szczególnie uzasadnione wypadki wystąpiły należy do sądu i wymaga wszechstronnego rozważenia okoliczności rozpoznawanej sprawy. Ze zgromadzonego w sprawie materiału procesowego wynika, że powód znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, cierpi także na liczne schorzenia. Otrzymuje się z renty. W toku procesu powód korzystał z pomocy fachowego pełnomocnika ustanowionego z urzędu. Jednocześnie, zgodnie z poglądem zaaprobowanym w orzecznictwie, sam fakt pozostawiania przez stronę w niekorzystnej kondycji materialnej, nie może stanowić podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. Biorąc wszak pod uwagę charakter dochodzonego roszczenia, Sąd doszedł do przekonania, że spełnione zostały – określone powołanym przepisem – przesłanki

uzasadniające nieobciążanie powoda kosztami procesu strony pozwanej. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2011 r. IICZ 105/2011). Z tych względów orzeczono jak w pkt 2 wyroku.

O kosztach nie opłaconej pomocy prawnej z urzędu dla pełnomocnika strony powodowej Sąd orzekł na podstawie § 3 i § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2015r., poz.1801), przyznając radcy prawnemu kwotę 3.600 zł (punkt 3 sentencji wyroku).

Na oryginale właściwy podpis